

ONTVANGST 22 OKT. 2019

2019/072
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
t.a.v. het College van Bestuur
Postbus 5375
6802 EJ ARNHEM

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum **22 OKT 2019**
Betreft Besluit macrodoelmatigheid hbo-bacheloropleiding European Studies

Onze referentie
16854442

Uw brief van
11 juli 2019

Uw referentie
UITCVB19/391

Bijlagen
1

Geacht college,

Met de brief van 11 juli 2019, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 16 juli 2019, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de hbo-bacheloropleiding European Studies als bekostigde opleiding te verzorgen in Arnhem.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 9 september 2019, kenmerk 2019/072, negatief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal deel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op het bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs (hierna: Regeling), heb ik besloten niet in te stemmen met uw voornemen om de hbo-bacheloropleiding European Studies als bekostigde opleiding te verzorgen in Arnhem.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Regeling leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag niet voldoet aan de criteria a en b van artikel 4, eerste lid, van de Regeling. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het advies van de CDHO.

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO Bezwaarschriftencommissie, Postbus 30205, 2500 GE Den Haag. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.duo.nl/zakelijk onder 'Oneens met Duo'.

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de Vereniging Hogescholen. Tevens is een afschrift gestuurd aan De Haagse Hogeschool, NHL Stenden en Zuyd Hogeschool in het kader van de zienswijzeprocedure.

Onze referentie
16854442

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

F.A. Hofman

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres
Parkstraat 28
2514 JK Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

OCW Advies nieuwe opleiding

Onderwerp	Ons Kenmerk	Datum
Nieuwe opleiding Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) voltijd hbo bachelor European Studies Arnhem	2019/072	09/09/2019

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Op 16/07/2019 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) om de hbo bachelor European Studies als bekostigde opleiding te verzorgen te Arnhem (brief van 11/07/2019 met kenmerk UITCVB19/391). Op 05/08/2019 heeft de commissie aanvullende informatie gevraagd. De aanvraag was op 25/09/2019 voorzien van alle voor de beoordeling benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om negatief te besluiten op het verzoek van de HAN om de hbo bachelor European Studies als bekostigde opleiding te Arnhem te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in art. 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018, verder te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil de hbo bachelor European Studies in Arnhem aanbieden. Het gaat om een Engelstalige hbo bachelor in het Croho onderdeel Economie. De opleiding omvat 240 EC en wordt in voltijdvorm aangeboden. De opleiding bestaat uit drie leerlijnen: Knowledge Base & Communication, Attitude 'Institutional Entrepreneur' en Innovation Cross Border & European Projects. De opleiding is toegankelijk voor studenten met een mbo-4 diploma in het domein economie, een havo- of vwo-diploma of een internationaal equivalent. Afgestudeerden van de

opleiding kunnen volgens aanvrager onder andere aan het werk als 'European Officer', 'European Consultant', 'European Innovation Broker' voor het mkb of Europees beleidsmedewerker.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie niet aan de criteria a en b in art. 4 lid 1 van de Regeling. De kern van de afwijzing berust op de constatering dat aanvrager niet heeft aangetoond dat de hbo bachelor European Studies beantwoordt aan een arbeidsmarktbehoefte.

Beoordeling criterium a

Aanvrager stelt dat de hbo bachelor European Studies aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Ter onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de hbo bachelor European Studies verwijst aanvrager naar ROA's database AIS, naar het UWV rapport 'Arbeidsmarktpositie van hbo'ers vergeleken' (2019), de Hbo-Monitor van het ROA, het 'Arbeidsmarktonderzoek Bacheloropleiding European Studies' dat Hobéon in opdracht van de HAN heeft uitgevoerd (april 2019) en een verslag van een werkveldsessie gehouden op 13/11/2018.

Aanvrager is van mening dat in ROA's database de meest relevante beroepsgroep die van 'beleidsmedewerker' is. De commissie kent meer gewicht toe aan de prognose van ROA die ziet op het opleidingstype dan aan de prognoses van ROA die zien op de beroepsgroepen. Daartoe overweegt de commissie dat de opleidingscategorieën een beter beeld geven van de arbeidsmarkt omdat daarin zowel verwachte vacatureaantallen als de uitstroom uit opleidingen worden betrokken. In de beroepscategorieën wordt enkel een beeld van het aantal verwachte vacatures gegeven, zonder daarbij de uitstroom van opleidingen te betrekken.

De commissie is met aanvrager van mening dat het meest relevante opleidingstype in ROA's database 'hbo bedrijfskunde en hrm' is, aangezien binnen dit opleidingstype de reeds bestaande hbo bachelor European Studies (Europese Studies) is opgenomen. ROA typeert de toekomstige arbeidsmarktsituatie voor afgestudeerden van dit opleidingstype als 'matig' en verwacht 'vrijwel geen' knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening.

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
hbo bedrijfskunde en hrm	verwachte uitbreidingsvraag tot 2022		10500	5	0.8	laag
hbo bedrijfskunde en hrm	verwachte vervangingsvraag tot 2022		20300	10	1.5	laag
hbo bedrijfskunde en hrm	verwachte baanopeningen tot 2022		30800	14	2.3	erg laag
hbo bedrijfskunde en hrm	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2022		42300	20	3.1	gemiddeld
hbo bedrijfskunde en hrm	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2022	1.09				vrijwel geen
hbo bedrijfskunde en hrm	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2022	1.09				matig

Bron: ROA, AIS

Aanvrager geeft vervolgens aan dat uit het UWV rapport 'Arbeidsmarktpositie van hbo'ers vergeleken' naar voren komt dat afgestudeerden van de hbo bachelor European Studies van het cohort 2014-2015 een moeizame start kenden. De commissie constateert dat de bachelor Europese Studies bij de laagst genoteerde 5 opleidingen staat waarvan de afgestudeerden van cohort 2014-2015 een zeer matige arbeidsmarktpositie in 2017 bekleedden (p. 4). Het UWV geeft aan dat de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van het cohort 2006-2007 na 10 jaar een minder negatief beeld oplevert; na 10 jaar had 72% van de afgestudeerden een vaste baan, tegenover 80% gemiddeld (p. 5). Uit de tabel blijkt overigens niet of het een vaste baan op het

opleidingsniveau en/of in de opleidingsrichting betreft. De commissie constateert dat uit dit UWV rapport blijkt dat afgestudeerden van de bestaande hbo bacheloropleidingen European Studies een minder goede arbeidsmarktpositie bekleden dan gemiddeld.

Volgens aanvrager wordt dit negatieve beeld dat uit het UWV rapport naar voren komt genuanceerd door gegevens uit de Hbo-Monitor van ROA. Aangezien aanvrager geen nadere verwijzing heeft opgenomen en de commissie de tabellen in de aanvraag niet kon reproduceren via de website van het ROA noch die van de Vereniging Hogescholen, heeft de commissie deze stelling van aanvrager buiten beschouwing gelaten.

Aanvrager heeft Hobéon een kwantitatief en kwalitatief arbeidsmarktonderzoek laten uitvoeren onder 139 personen werkzaam bij bedrijven, overheden en overige organisaties in de regio Arnhem en de Euregio Rijn/Waal. 44 van deze 139 personen hebben de enquête ingevuld. Bij het onderzoek is geen lijst aangeleverd waaruit blijkt wie de respondenten zijn, noch voor welke organisatie ze werken. Er wordt slechts een aantal voorbeelden gegeven van functies die zij bekleden. De commissie heeft de resultaten van het onderzoek derhalve niet kunnen verifiëren.

Ten slotte refereert aanvrager aan een werkveldsessie die de HAN in november 2018 heeft gehouden met 36 personen, onder wie vertegenwoordigers van bedrijven in de regio, maar ook medewerkers van verschillende hogescholen en universiteiten. Uit de agenda van de bijeenkomst blijkt dat gesproken is over het beoogde profiel van de opleiding, de rollen die afgestudeerden zouden kunnen vervullen en de competenties die zij daarvoor nodig hebben. De commissie constateert dat uit deze bron geen arbeidsmarktbehoefte afgeleid kan worden.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat aanvrager niet heeft aangetoond dat de hbo bachelor European Studies beantwoordt aan een arbeidsmarktbehoefte.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

Ter onderbouwing van de maatschappelijke behoefte aan de hbo bachelor European Studies verwijst aanvrager onder andere naar de Strategische Agenda 2020 van de Euregio Rijn-Waal, de informatiebrief 'Europese en internationale samenwerking' van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten van de provincie Gelderland (2019), het mede door de EU gefinancierde Nederlands-Duitse investeringstraject Interreg A voor de periode 2014-2020, het beleidsstuk 'Boosting growth and cohesion in EU border regions' van de Europese Commissie (2017), 'Duitslandstrategie, grenzenloos naoberschap' van Oost-Nederland (ontwikkelingsmaatschappij van Oost-Nederland die werkt in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de provincies Overijssel en Gelderland) (2016), de website <https://mbei.nrw.de/benelux-niederlande>, 'Beziehungen zu den Grenzprovinzen, een 'Memorandum of understanding' tussen de 100.000+ steden in de Euregio Rijn-Waal (2018) en het rapport 'Vervlechtingen van Duitse en Nederlandse opleidingen en arbeidsmarkten vanuit de (eu)regio's' van het Grenslandinstituut Nederland-Duitsland (2019).

Aanvrager betoogt dat de voorgenomen bachelor European Studies aansluit op het streven naar betere grensoverschrijdende samenwerking binnen Europa. Uit de aangeleverde stukken blijkt dat dit streven op alle bestuurlijke niveaus gedragen wordt, van gemeentes in de regio tot de Europese Commissie. De commissie constateert dat de voorgenomen bachelor European Studies geheel toegesneden is op het bevorderen van de handel en samenwerking in de grensregio. Aanvrager heeft aangetoond dat de opleiding aansluit op een maatschappelijke behoefte.

De commissie concludeert dat aanvrager niet heeft aangetoond dat de bachelor European Studies aansluit op een arbeidsmarktbehoefte. De opleiding sluit wel aan op een maatschappelijke behoefte. De aanvraag voldoet niet aan criterium a in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium b

Vanaf 16/07/2019 is op de website van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de HAN om de hbo bachelor European Studies in Arnhem aan te bieden. Hiermee is aan de

instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. De Haagse Hogeschool, NHL Stenden en Zuyd hogeschool hebben een zienswijze ingediend. De drie hogescholen betogen dat realisatie van deze bachelor in Arnhem de instroom in hun eigen opleidingen Europese Studies schaadt en onderbouwen dit betoog aan de hand van gegevens over de herkomst van de studenten in hun eigen opleiding. Verder betogen zij dat uitbreiding van het aanbod aan dit type opleidingen niet nodig is gelet op de geringe arbeidsmarktbehoefte. Dit betoog onderbouwen zij onder verwijzing naar de HBO-Monitor, waarin is vermeld dat het meest recente werkloosheidspercentage onder afgestudeerden van de hbo bachelor Europese Studies 17,9% bedroeg. Verder geven zij aan dat de HAN geen bestuurlijk overleg heeft gezocht over deze aanvraag en dat zij het moment van indienen net voor de zomer niet collegiaal vinden. De commissie merkt op dat alleen bij de bachelor Europese Studies van Zuyd Hogeschool zichtbaar is dat een substantieel deel van de instroom afkomstig is uit de provincie Gelderland. Ook bij beide andere opleidingen komt een deel van de studenten uit Gelderland, maar dit aandeel is beduidend kleiner. De commissie deelt de constatering van de drie hogescholen dat de arbeidsmarktpositie van afgestudeerden van de bachelor European Studies niet gunstig is. De commissie is verder van mening dat het aanbeveling verdient om plannen voor nieuwe opleidingen vooraf met collega-instellingen te bespreken.

Aanvrager geeft aan dat de bachelor European Studies reeds wordt aangeboden door Zuyd Hogeschool, de Haagse Hogeschool, NHL Stenden, de NTI en LOI. Aanvrager heeft een overzicht geleverd van de instroom in verwante bekostigde opleidingen. De instroom in de twee onbekostigde opleidingen van NTI en LOI is niet bekend. De commissie heeft bij de beoordeling van de aanvraag dan ook geen rekening kunnen houden met de belangen van deze opleidingen. De instroom in het verwante bekostigde onderwijsaanbod kromp de afgelopen twee jaar.

Instelling	'14-'15	'15-'16	'16-'17	'17-'18	'18-'19
De Haagse Hogeschool (27UM)	467	407	436	394	368
Hogeschool Zuyd (25JX)	121	95	131	135	121
NHL Stenden Hogeschool (31FR)	70	54	41	43	50
eerstejaarsstudenten	658	556	608	572	539

Bron: DUO, bewerking ABF

Aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van een instroomonderzoek dat Hobéon in opdracht van aanvrager heeft uitgevoerd. Aanvrager verwacht dat 50 tot 60 studenten per jaar zullen instromen. De commissie acht deze prognose realistisch, mede gelet op de instroom in de opleidingen van Zuyd en NHL Stenden.

De commissie heeft bij criterium a geconstateerd dat aanvrager niet heeft aangetoond dat de hbo bachelor European Studies aansluit op een arbeidsmarktbehoefte. Derhalve heeft aanvrager evenmin aangetoond dat er vanuit de landelijke arbeidsmarkt bezien ruimte is om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te geven.

Vestiging van de opleiding in Arnhem heeft geen negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod.

De commissie concludeert dat er geen ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de hbo bachelor European Studies te realiseren. De aanvraag voldoet niet aan criterium b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om negatief te besluiten op het voorliggende verzoek.

Advies aan de NVAO over de naam- en taalkeuze en Croho indeling

De commissie heeft geconstateerd dat de voorgestelde naam van de opleiding passend is gelet op de namen van verwante opleidingen.

Verder heeft de commissie geconstateerd dat aanvrager de hbo bachelor European Studies in het Engels wil aanbieden. Aanvrager is van mening dat de keuze voor Engelstalig onderwijs een bredere onderbouwing kent dan de arbeidsmarktbehoefte alleen. Aanvrager stelt dat de keuze voor het Engels, naast de aansluiting op de arbeidsmarktbehoefte, samenhangt met de beoogde internationale instroom, het taalbeleid binnen de instelling en het landelijk profiel van de opleiding. De commissie merkt op dat de taak van de CDHO beperkt is tot het beoordelen van de aansluiting van deze taalkeuze op de arbeidsmarktbehoefte. De aansluiting op de arbeidsmarktbehoefte onderbouwt aanvrager middels drie citaten uit gesprekken met werkveldpartijen en naar het onderzoek onder werkveldpartijen dat Hobéon in opdracht van aanvrager heeft uitgevoerd. De resultaten van dit onderzoek heeft de commissie niet kunnen verifiëren (zie ook hierboven bij criterium a). De commissie constateert dat uit de drie citaten naar voren komt dat de respondenten de keuze voor het Engels onderschrijven en dat zij het van belang vinden dat studenten ook tenminste één andere Europese taal, zoals Duits, beheersen. De commissie acht deze drie citaten onvoldoende om te stelling te kunnen dragen dat de keuze voor het Engels als voertaal aansluit bij de arbeidsmarktbehoefte.

Bovendien heeft de commissie geconstateerd dat aanvrager de hbo bachelor European Studies in het Croho onderdeel Economie wil indelen. Dit voorstel sluit aan op de indeling van verwante bestaande opleidingen.

De NVAO ontvangt dit advies, zodat zij dit kan opnemen in het informatiedossier voor het panel ten behoeve van de toets nieuwe opleiding.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
Voorzitter CDHO

Bijlage:**Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding of nevenvestiging**

Aan de hand van de in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 4 van deze Regeling alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a en b.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding of nevenvestiging, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium b dient het instellingsbestuur aan te tonen dat in de behoefte die bij criterium a is aangetoond niet door het bestaande opleidingsaanbod wordt voorzien.

Advies aan de NVAO over naam- en taalkeuze en Croho onderdeel

In de Toelichting op de Regeling is aangegeven dat de CDHO ook een rol heeft bij de beoordeling van de voorgestelde naam en voertaal van de opleiding en bij de voorgestelde positionering in het Croho.

Wat betreft de opleidingsnaam: de CDHO kijkt of de voorgestelde naam van de opleiding passend is, gelet op de namen van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen dezelfde naam krijgen, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. In het Croho kan ook een internationale (Engelse) naam worden geregistreerd. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de naamkeuze gerechtvaardigd is gelet op de inhoud van de opleiding en de namen van vergelijkbare opleidingen (artikel 5.7, vierde lid, onderdeel a, van de WHW).

Wat betreft de taalkeuze: het uitgangspunt in de wet is dat een opleiding in het Nederlands wordt aangeboden. De arbeidsmarktbehoefte kan een reden zijn om een opleiding in een andere taal aan te bieden. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst de motivering van de taalkeuze bij Standaard 2 in het Accreditatiekader.

Wat betreft de positie in het Croho: de CDHO kijkt of de voorgestelde indeling in het Croho passend is, gelet op de indeling van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen in hetzelfde Croho onderdeel worden geregistreerd, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekezers en werkgevers te borgen. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de voorgestelde indeling in het Croho aansluit bij de ordening van verwante opleidingen.